

Financial Risk & Regulation

Felügyeleti elvárások változása a pénzügyi szektorban

Hírlevél – 2021. február

Az MNB kiadta az ICAAP-ILAAP-BMA kézikönyv frissített változatát, amellyel kapcsolatos legfontosabb újdonságokat februári hírlevelünkben mutatjuk be. A változások közül kiemelendő a zöld tőkekövetelmény-kedvezmény, az ingatlanfinanszírozási projekt tőkekövetelmény, a várható veszteség és az ehhez kapcsolódó felügyeleti benchmark szabályok változása, a kisbanki koncentrációs kockázatot érintő változások, a capital guidance témaköre, valamint a banki könyvi kamatláb kockázati benchmark modell. Végül az egyéb kisebb változásokat mutatjuk be. Az ICAAP-ILAAP-BMA kézikönyv korábbi változtatásairól írtunk a [2020 augusztusi](#) (NHP és NKP kitettségek), és a [2020 februári](#) (éves felülvizsgálat) hírlevelünkben. Az MNB átfogó és egyéb vizsgálataihoz kapcsolódó tapasztalatokat a [2020 decemberi](#) hírlevelében foglaltuk össze.

Tőkekövetelmény-kedvezmények

Bővült az MNB által nyújtott tőkekövetelmény-kedvezmények listája az ICAAP-ILAAP-BMA kézikönyv 2021. januári felülvizsgálata során, mellyel a felügyelet egyértelmű célja a zöldberuházások minél széleskörűbb támogatása. Bekerült a kézikönyvbe - többek között - a lakáscélú zöld tőkekövetelmény-kedvezmény, a zöld vállalati és önkormányzati tőkekövetelmény-kedvezmény és a DLT-projektekhez (Distributed Ledger Technology - Osztott főkönyv technológia) kapcsolódó tőkekövetelmény-kedvezmény is. Ezen témákat a terjedelmük miatt részletesen a következő havi hírlevelünkben mutatjuk be.

Felügyeleti ingatlanfinanszírozási projekt benchmark modell

Az MNB kiemelt célja a benchmark modellel a portfóliók kockázatoságának felmérése az azonosított kockázati faktorok szerint, továbbá a tőkekövetelmény szintek összemérhetővé tétele. Az MNB hangsúlyozza, hogy a benchmark modellt a kis, saját módszertannal

és adatokkal nem rendelkező intézmények mellett összehasonlítási, valamint 2. pilléres tőkekövetelmény meghatározási célból fejlett módszertant követő nagybankok esetén is használhatja. Az MNB a kézikönyv felülvizsgált változatában közzétette, hogy milyen kockázati tényezőket vesz figyelembe külön a szakértői modell PD-jében (Probability of Default) és a benchmark LGD-ben (Loss Given Default).

A szakértői modell PD-jében kockázati faktorként szerepel a finanszírozott eszköz típusa, a fejlesztési fázis, a DSCR (Debt-Service Coverage Ratio) és a projekt mérete. A benchmark LGD értékét a likvid fedezetek, az LTV (Loan-to-Value Ratio), lokáció és a devizanem befolyásolja.

Az MNB a tőkekövetelmény nagyságát nagyvállalati eszközkorreláció alkalmazásával, egységes 5 éves lejáratú paraméterrel határozza meg, míg értékesítési célú lakóprojektek esetén a rövidebb futamidő 2,5 év. Az MNB hangsúlyozza, hogy kiemelten vizsgálja az ingatlanfinanszírozási projekt szegmens tőkekövetelményének ellenőrzésekor a banki szegmentáció jóságát.

Kisbanki koncentrációs kockázat

A hitelkockázaton belüli koncentrációs kockázat új elemeként megjelent a kézikönyvben a kisbankok számára készített, egyszerűsített módszertanon alapuló koncentrációs kockázati módszertan. Ennek oka az volt, hogy a meglévő felügyeleti szimulációs módszertant a kisbankok sok esetben nem tudták adaptálni portfóliójuk koncentrációs kockázatának mérésére. A módszertan egy speciálisan súlyozott Herfindahl-Hirschman indexen (súlyozott HHI) alapszik, amely a kisbankok számára is rendelkezésre álló fedezeti adatok és ügyfélminősítő rendszerek, valamint az adott szegmensek kockázati sajátosságainak figyelembe vételével igyekszik különbséget tenni az azonos kitettségű, de eltérő hitelkockázatú ügyletek között. A kalkulációt a teljesítő ügyfelek ügyfélcsoport szintre aggregált kitettségeire szükséges elvégezni, ezáltal elérhető, hogy a koncentrációs kockázati HHI az ügyfélcsoport-koncentrációt is mérje. A Magyar Állammal szembeni, és azzal ekvivalens, továbbá az anyabankkal szemben fennálló kitettségek kiszűrhetőek a számításból.

Az MNB a korábban már alkalmazott szimulációs IRB alapú módszertanra építve közel lineáris kapcsolatot talált a korrigált HHI és a benchmark modellben használt granularitási korrekció között. A granularitási korrekció a koncentrátság és a tőkekövetelmény kapcsolatát fejezi ki, ahol a granularitás korrekció és az IRB képlet alapú tőkekövetelmény szorzata teszi ki a koncentrátságot is figyelembe vevő 2. pilléres tőkekövetelményt. Ezért az egyszerűsített lineáris összefüggést ajánlja az MNB a kisbankok számára a koncentrációs kockázatok nyomon követésére. Az MNB kiemeli, hogy az így kapott korrekció csak egy közelítő érték, a pontos értéket az ICAAP felülvizsgálat során kerül meghatározásra. A granularitási korrekció 1,06-os értéke alatt az MNB eltekint a szorzó alkalmazásától, a koncentrátság kvantitatív és kvalitatív értékelését az 1. táblázat mutatja.

HHI _{korr}	Granularitási korrekció
300	1,47
200	1,32
100	1,16
80	1,13
60	1,10
40	1,07
32	1,06
20	1,04
0	1,01

1. táblázat: A skála iránymutatásként szolgál a portfólió koncentrátságát illetően (zöld – nem v. alacsony koncentráció; sárga – mérsékelt koncentráció; piros – erős koncentráció)

Új hitelkockázati stressz teszt a P2G keretrendszerben

2021-től az MNB új modelleket alkalmaz a csőd- és migrációs valószínűségek becslésére a P2G (Capital Guidance) keretrendszerben. Az új modellek alapját mind a vállalati, mind pedig a lakossági szegmensben a korábbiaknál részletesebb, ügyfélszintű, teljes gazdasági ciklust lefedő banki adatok képezik.

A portfólió szintű megközelítést felváltja az ügyfélszintű megközelítés. A vállalati szegmensben az MNB az eladósodottsági, a jövedelmezőségi és a likviditási helyzet mellett olyan új, az adott vállalatra jellemző nem pénzügyi adatokat is felhasznál, mint – többek között - a társaság mérete, a tevékenység jellege vagy a tulajdonosi kör összetétele. A modell az átmenetvalószínűségek meghatározásával igyekszik összhangot teremteni a hazai intézmények IFRS9 szerinti értékvesztési politikájával egy egységes stage szabályrendszer kialakítása mentén. Az új módszertan támogatja, hogy lehetségessé váljon a vállalatok minőség szerinti szétválasztása, valamint a stresszteszt szempontjából releváns PIT (Point-in-Time) PD becslése, illetve az átmenetvalószínűségek vállalati szintű becslése is.

A lakossági szegmens esetén szintén az ügyfélszintű megközelítés érvényesül, az új Stage-migrációs modell a korábbival ellentétben ügylet- és ügyféltulajdonságokat is számításba vesz. Ezek mentén úgynevezett „rating” kategóriák kerülnek meghatározásra, elkülönítve ezáltal a jobb és a rosszabb minőségű ügyleteket. A kategóriák Stage-ek közti migrációs valószínűségeinek becslésére külön idősoros regressziók szolgálnak, melyekben az MNB a Stage-mozgásokat leginkább meghatározó makrováltozókat alkalmazza. Fontos változás, hogy a modellezésben elkülönítésre kerültek a jelzálog, valamint a fogyasztási hitelek eltérő jellegzetességeik miatt. A stresszpályán elvártan tekinthető értékvesztési szint az alábbi komponensekkel számítandó: a migrációs valószínűségek változásaiból kinyert PD-k, a külön stresszelt LGD-k, valamint az adott ügylet lejáratú idejének felhasználásával.

Likviditási kockázatok

Az MNB módosította a 10., 11. és 12. mellékletét számos pontban, amelyekre kiemelt hangsúlyt fog fektetni a felügyeleti vizsgálatok alkalmával. Ennek a során a likvid eszközök összetételét, beleértve a besorolási logikát, értékelési, megterheltségi lépéseket is bekérheti a vizsgálatok alkalmával. A sablon részletesen kéri a szabad állományt, a megterheltségeket, a repók miatt adott és kapott állományokat. Az MNB felhívja a figyelmet, hogy a likviditási és finanszírozási mutatók megfelelési követelménye folyamatos, nem csak a jelentési napokra vonatkozik, ezért ha az egyéb adatszolgáltatások alapján sejtetik, hogy az intézmény nem felel meg a követelményeknek, akkor az MNB ezt kiemelten vizsgálni fogja.

Az MNB több pontban is finomította a likviditási szempontból kockázatos betétek listáját. A nagybetétesekre vonatkozó többlet likviditási követelményt az MNB kiterjeszti az LCR után az NSFR-re is. Szintén a kockázatosabb betéti kategóriába kerülhetnek az egyedi árazású betétek, ugyanis egyes nagyvállalatok a likviditáskezelésük során megszokott vállalati viselkedéshez képest jóval aktívabban menedzselik a pénzállományukat. Emiatt a 40%-os kiáramlási faktor nem feltétlenül fedezi a kockázatokat. Ezen felül kockázatosnak tekintendők az ügynöki megbízás keretében elhelyezett betétek, amelyek viselkedése szintén a pénzügyi ügyfelek viselkedésére emlékeztet. A bankoknak ezek miatt törekendiük kell a kockázatos állományok minél pontosabb meghatározására.

Ezekon felül megjelenik a step-in-risk fogalma, amely azt jelenti, hogy a bank likviditási segítséget nyújt a tágan értelmezett bankcsoporthoz tartozó entitásnak, elsősorban reputációs okokból. Legfontosabb ilyen eset a bankhoz köthető befektetési alapok likviditási kockázata, amelynek keretében a banknak fel kell mérni, hogy 30 napos időtávon milyen likviditási kockázatok merülhetnek fel, figyelembe véve kockázatsökkentő tényezőket is, mint a zárt végű jelleg vagy a hosszabb visszaváltási periódus. Fontos kitétel, hogy alaponként kell számolni a kockázatokat, ugyanis az egyik kedvező likviditási helyzete nem használható fel a másik likviditási hiányának pótlására. Hasonló témában, az ESMA által előírt befektetési alapok likviditási stressz tesztjéről írtunk a [2020. augusztusi hírlevelünkben](#).

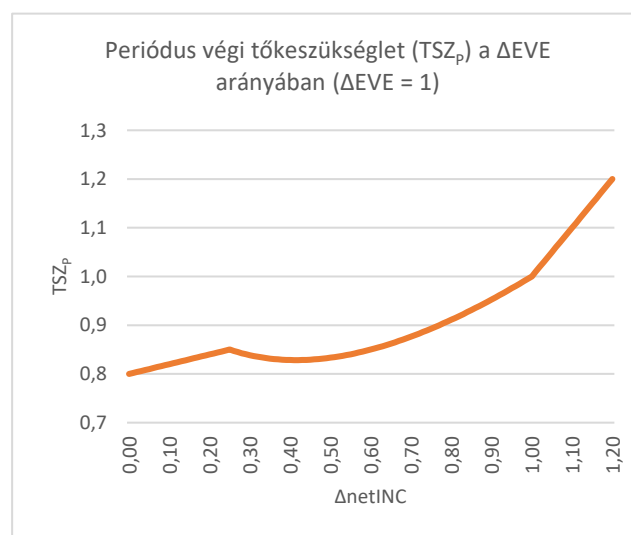
Banki könyvi kamatláb kockázat

A kamatkockázati 2. pilléres tőkekövetelmény meghatározásakor az MNB továbbra is épít a tőke gazdasági értékének (ΔEVE) változékonyságára, azonban megalkotja a nettó jövedelem érzékenységet ($\Delta netINC$), amiben a nettó kamatbevételt (ΔNII) kiegészíti a valós érték változékonysággal és a korábbi évek alapján számolt stresszelt nettó kamatbevétel mutatóval.

A valósérték változékonyság a valósan értékelt értékpapírok és származékos kamatpozíciók átértékelődésének tőkére gyakorolt hatását takarja. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy az FVOCI és FVTPL kategóriában nyilvántartott értékpapírok, elsősorban az állampapírok, átértékelődési hatása is része lesz az eredmény érzékenységnek, mivel ez közvetlenül érintik a szavatolótőkét. Az MNB a kamatpozíciók valósérték változását szintén figyelembe veszi ebben a mutatóban, azonban ebből kiszűri azokat a fedezeti célú derivatív ügyleteket, amelyek amortizált költségértéken nyilvántartott értékpapírokkal, egyéb eszközökkel, forrásokkal szemben állnak.

A stresszelt nettó kamatbevétel mutató a korábbi 3 év nettó kamatbevétel adatain alapul. Azonban prudenciális okokból az érték 99%-os konfidencia szinten stresszelt értéken van figyelembe véve, és még egy további 0,25-ös faktorról van megszorozva.

A korábbiakhoz hasonlóan a periódus végi tőkeszükséglet számítás (TSZP) most is a két kamatkockázati mutató, a ΔEVE , és az új $\Delta netINC$ súlyozott átlaga alapján történik, azonban a súlyozás már nem a gap-eken, hanem a két mutató arányán alapszik. A periódus végi tőkeszükséglet olyan módon van meghatározva, hogy alacsony eredményérzékenység esetében a ΔEVE közel 80-85%-ának felel meg, magas $\Delta netINC$ esetében viszont ez utóbbi határozza meg a tőkeszükségletet, hogy az 1. ábrán is látható. Az effektív tőkeszükséglet számítása változatlanul az elmúlt 12 hónap átlagán és szórásán alapszik.

1. ábra

Az kamatkockázati érzékenységek számításához kapcsolódóan az MNB hangsúlyozza az előtörlesztési modellek és kamatlábpadlók meghatározásának fontosságát, az előbbinél konkrét iránymutatást is tesz a szegmentációra és a kamatszintek és előtörlesztési ráták közötti kapcsolat vizsgálatára.

A kamatkockázat felügyeleti értékelésének fontos eleme a 9R1 és 9R2 jelentés, amelynek kitöltése szintén módosult a [42/2020. \(XI. 19.\) MNB rendelet](#) alapján. A változások felölelik az átárazódási periódusok, átlagos kamatok és felárak jelentésének módszertanát.

Egyéb változások

Hitelkockázat

A hitelkockázat esetén a fent már említett témakörökön túl felülvizsgálatra került az értékpapírosítás kockázata is. Az ügyletrészesorozat lejáratát, mint kiegészítő paramétert szükséges meghatározniuk a belső vagy a külső minősítésen alapuló megközelítést alkalmazó intézményeknek. Az ügyletrészesorozat meghatározására két módszer használható. Az egyik módszer az úgynevezett WAM-módszer, amely keretében a lejárat meghatározható az ügyletrészesorozat keretében esedékes szerződés szerinti kifizetések lejáratára súlyozott átlagaként. A másik módszer szerint a lejárat meghatározható az ügyletrészesorozat jogilag rögzített végső lejáratu ideje szerint.

Piaci kockázat

A piaci kockázatokat illetően az ICAAP-ILAAP-BMA kézikönyv januári kiadása nem tartalmaz lényegi változást a korábbi, 2020 júniusi verzióhoz képest, ugyanakkor a nettó nyitott devizapozíciók számításával kapcsolatosan ad egy kiegészítést, miszerint a CRR 352. cikkében definiált strukturális devizapozíciókat az EBA/GL/2020/09 ([Guidelines on structural FX](#)) iránymutatása alapján kell figyelembe venni. Az említett iránymutatás célja, hogy azok az intézmények, amelyek külföldi devizában denominált RWA-val is rendelkeznek és a tőke megfelelési ráták stabilizálása érdekében strukturális devizapozíciók felvételéről döntöttek, a tőkekövetelmény-mentességben részesüljenek ezen devizapozíciók tekintetében.

Működési kockázat

Működési kockázat tekintetében a Bázeli Bizottság 2017 decemberében közzétett módosításai várhatóan a CRR3-ban kerülnek majd EU szinten implementálásra. Ezt figyelembe véve az MNB elvárja az ICAAP keretében az intézményektől az SMA (Standardized Measurement Approach) módszertan szerinti tőkekövetelmény rendszeres, legalább éves gyakoriságú számszerűsítését a jelenleg ismert szabályok szerint, továbbá az MNB minden intézménytől elvárja a számított SMA érték összehasonlítását az aktuális tőkekövetelmény szinttel. Amennyiben az SMA módszerrel kalkulált érték magasabb lenne, mint a 2. pilléres tőkeszükséglet, az MNB elvárja az eltérés részletes indoklását, vagy a különbség figyelembe vételét a 2. pilléres tőkeszámban, illetve az MNB is előírhat többlet-tőkekövetelményt a kockázatok teljes körű fedezése érdekében

Befektetési vállalkozásokra vonatkozó szabályok

Az MNB az ICAAP-ILAAP-BMA kézikönyv felülvizsgálata során érintette a befektetési vállalkozásokra vonatkozó szabályokat is. Ennek következtében az aktuális SREP kérdőívek (8a, 8b, 8c melléklet) a korábbinál részletesebben vizsgálják – többek között – a befektetési vállalkozások üzleti modelljét, stratégiáját, jövedelmezőségét, kontroll funkciókat, kockázatkezelést, illetve a belső tőkeszámítás és likviditással kapcsolatos kérdéseket is. Emellett a befektetési vállalkozásoknak készülniük kell a [2019/2034/EU irányelv](#) és a [2019/2033/EU rendelet](#) új előírásaira is (a rendelet 2021.06.26-tól hatályos).

Kapcsolat:

Rakó Ágnes partner

M: +36 70 370 1792
E: agnes.rako@kpmg.hu

Szalai Péter igazgató

M: +36 70 370 1739
E: peter.szalai@kpmg.hu

Wieder Gergő senior menedzser

M: +36 70 333 1471
E: gergo.wieder@kpmg.hu

Soltész József menedzser

M: +36 70 370 1766
E: jozsef.soltesz@kpmg.hu

KPMG.hu

Az itt megjelölt információk tájékoztató jellegűek, és nem vonatkoznak valamely meghatározott természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiség nélküli szervezet körülményeire. Társaságunk ugyan törekszik pontos és időszerű információkat közölni, ennek ellenére nem vállal felelősséget a közölt információk jelenlegi vagy jövőbeli hatályosságáért. Társaságunk nem vállal felelősséget az olyan tevékenységből eredő károkért, amelyek az itt közölt információk felhasználásából erednek, és nélkülözik társaságunknak az adott esetre vonatkozó teljes körű vizsgálatát és az azon alapuló megfelelő szaktanácsadást. A KPMG név, a KPMG logó a KPMG International lajstromozott védjegy.

© 2021 A KPMG Tanácsadó Kft., a magyar jog alapján bejegyzett korlátolt felelősségű társaság, és egyben a KPMG International Limited („KPMG International”) angol „private company limited by guarantee” társasághoz kapcsolódó független tagtársaságokból álló KPMG globális szervezet tagtársasága. Minden jog fenntartva.